
SHARED READING

MET PERSONEN MET DEMENTIE

Studiebezoek Liverpool: The Reader & House of Memories

Op uitnodiging van de Vlaamse organisatie [Het Lezerscollectief](#) gingen we begin maart mee op werkbezoek naar Liverpool. Achteraf bekeken was het moment minder gelukkig want tijdens ons bezoek werd het nieuws over het corona-virus uur na uur grimmiger. Dat maakte het bezoek echter niet minder boeiend!

Directe aanleiding voor het bezoek was het werk van [The Reader](#), een organisatie gericht op het snijvlak van leesbevordering en zorg-samenlevingsopbouw. Ze zijn gehuisvest in een statig kasteel in een 50h groot park, dat ze van de stad voor een prikje kunnen pachten, weliswaar met een stevige uitdaging inzake renovatie en onderhoud. De organisatie werd opgericht in 1997 door Jane Davis, die ondanks alle tegenslag in haar leven Engelse literatuur studeerde en promoveerde. Parallel met haar eigen groei zag ze wat literatuur kon betekenen voor mensen in kwetsbare situaties en zo ontstond 'Shared Reading' of Samen Lezen.

We spraken met Jane Davis, maar ook met Phil Davis, hoogleraar Engelse literatuur en net op pensioen (emeritaat). Hij deed al jaren onderzoek naar de effecten van ‘shared reading’ en publiceerde er ook net een academische publicatie over: *Reading for Life* (Oxford University Press). Deze zomer volgt daarvan de meer praktijkgerichte versie.

Interactie centraal

Het bezoek ging echter niet alleen over onderzoek, ook over praktijk. En die kregen we door een bezoek aan de ‘story barn’ waar gewerkt wordt aan leesbevordering voor de kleinsten en vooral door een bezoek aan de Norley Hall Care Home in Wigan waar we deelnamen aan de leesgroep van Mary. Daar lazen personen met dementie samen [Maggie and milly and molly and may](#) van E.E. Cummings, [The call](#) van Charlotte Mew en [He wishes for the clothes of heaven](#) van WB Yeats.

Je zou denken dat dit weinig voor de hand liggende keuzes zijn om samen met personen met dementie te lezen, maar dat blijkt dus niet te kloppen. De interactie in de groep van mensen met dementie lag hoog, het was duidelijk dat het samen lezen en reflecteren op deze gedichten kwaliteit van leven toevoegt aan hun verblijf in het woonzorgcentrum. De gedichten roepen bovendien heel diverse ervaringen op die allemaal ‘juist’ zijn. Het gaat immers niet over kennis, maar over wat de tekst bij je oproept. Drie korte gedichten dus die ruim voldoende aanleiding waren voor interactie.

Met opzet kiest men geen ‘vereenvoudigde’ literatuur. Men kiest gedichten en geen teksten die over meer sessies heen zouden lopen. Er wordt gelet op traag en duidelijk voorlezen. De voorlezer kende ook de deelnemers goed, zodat wie hardhorig was wat dichterbij plaats kon nemen en mensen die er wel wat van genieten maar minder inbreng in de reflectie hebben daarin ook gerespecteerd werden. Belangrijk is ook een rustige omgeving, waar niet halverwege de kar met thee binnen gerammeld wordt.

House of Memories

Voorafgaand aan de bezoeken over ‘shared reading’ bezochten we National Museum Liverpool. Doordat Liverpool eeuwenlang een drukke haven had met connecties naar veel Britse koloniën, werden er veel cultuur-historische objecten verzameld. National Museums Liverpool is daarom niet zo maar een stedelijk museum, maar zoals de naam al aangeeft een museum dat door de landelijke overheid wordt gefinancierd net als British Museum of National Gallery in Londen. Dat is nuttig om weten, want het betekent dat initiatieven vanuit National Museums Liverpool direct een springplank hebben naar heel het land.

National Museum Liverpool

Eén van hun initiatieven is [House of Memories](#), gestart in 2012 om als museum drempels inzake museumbezoek weg te werken en moeilijker bereikbare doelgroepen toch te laten genieten van het museumaanbod. House of Memories is geen aparte fysieke plek, maar een programma om museumvaardigheden in te zetten om maatschappelijke participatie te verhogen. Inspiratie en energie werd gehaald uit het zien van het plezier dat deze andere doelgroepen haalden uit het initiatief. Men liet zich deels

inspireren door Meet Me @ MoMa uit New York, maar wilde niet afhankelijk zijn van projectsubsidie om de duurzaamheid van het initiatief te waarborgen.

Voor ons was het meest zichtbare aspect van House of Memories de app die gebruikers in staat stelt met behulp van oude objecten aan reminiscentie te werken, vergelijkbaar met [De Schat van je Leven](#). Het verschil is natuurlijk dat in tegenstelling tot een gedrukte publicatie de app kan meegroeien. Zo kunnen gebruikers de oorspronkelijke collectie vanuit Liverpool nu uitbreiden met materiaal uit andere musea, netjes gerangschikt per levensdomein (bv. thuis, of mobiliteit). Voorwerpen worden niet alleen getoond als foto, maar zijn soms ook voorzien van video en geluid. Bovendien kunnen gebruikers ook eigen fotomateriaal toevoegen.

Veelbelovende resultaten

Wat ons vooraf minder duidelijk was, is dat House of Memories meer is dan een reminiscentie-app, maar een heel programma om doorheen Groot-Brittannië opleidingen te geven inzake dementievriendelijke omgevingen. Daar hebben nu al ruim 12.500 professionals aan deelgenomen. Vooralsnog was die training gratis, vanaf volgende maand wordt er een kleine vergoeding gevraagd aan professionals om de trainingen voor mantelzorgers gratis te houden.

Men werkt nu aan het internationaal maken van House of Memories, onder meer richting Verenigde Staten en Azië. Aanvullend werkt men aan een autobus vol digitale technologie en herinneringskoffers waardoor men doorheen het land in samenwerking met lokale musea (en hun collectie) de trainingen sterker en toegankelijker kan maken.

Terwijl House of Memories specifiek gericht is op dementie en vertrekt vanuit musea, heeft men dat in de naam bewust niet laten doorklinken. Boeiend is ook dat men evaluatieonderzoek heeft laten uitvoeren, onder meer ook economisch. En dan blijkt dat elke geïnvesteerde £ er op één jaar tijd 8.66£ opleverde en 44.68£ op termijn van 8 jaar. Dat zijn mooie resultaten, nog los van de niet-economische resultaten!

Jan Steyaert, Expertisecentrum Dementie Vlaanderen